

*М. С. Карпуніна,
старший викладач, Класичний приватний університет, м. Запоріжжя*

ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯМ В МЕТАЛУРГІЙНІЙ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

*М. S. Karpinina,
Senior Lecturer, Classic Private University, Zaporizhzhia*

THE MECHANISM OF RESOURCE CONSERVATION IN STEEL INDUSTRY OF UKRAINE

Автором сформульовано основні сфери проблем деформації у металургійному виробництві в Україні з метою встановлення комплексних модернізаційних заходів на рівні держави, корпоративного сектору та громадськості. Визначено та обґрунтовано стратегічну мету розвитку металургійної галузі та засади організаційно-економічного механізму управління процесом ресурсозбереження у галузі в рамках концептуального підходу до стратегії розвитку галузі. У статті визначено принципи державної політики розвитку металургійної галузі для вирішення проблем в металургійній галузі та досягнення стратегічної мети розвитку металургійної галузі. Виявлено стратегічні напрями та заходи розвитку металургійної галузі.

Автором розроблено комплексно-ефективну систему ресурсозбереження (енергозбереження) та систему забезпечення відтворювального процесу національної економіки за рахунок збереження продуктивних сил національної економіки й економіки регіонів у металургійній галузі в рамках запропонованого концептуального підходу до стратегії розвитку галузі. Також виокремлено етапи реалізації механізму управління процесом ресурсозбереження галузі в рамках концептуального підходу до стратегії розвитку галузі.

The author finds the main problems of steel production deformation in Ukraine to set up comprehensive modernization measures by the state, corporate sector and the public. The strategic goal of developing steel industry and the basis of the organizational and economic mechanism for managing resource conservation process in the industry within the conceptual approach to steel industry development strategy are determined and grounded. The article defines the state policy principles of developing steel industry to solve problems in steel industry and achieve the strategic goal of developing steel industry. The strategic directions and measures of developing steel industry are revealed.

The author develops a complex and effective system of resource conservation (energy conservation) and a system for ensuring the reproductive process of the national economy through the preservation of the productive forces of the national economy and the region's economy in steel industry within the offered conceptual approach to steel industry development strategy. The stages of implementation of the mechanism of managing resource conservation process within the conceptual approach to steel industry development strategy are also identified.

Ключові слова: *ресурсозбереження, принципи, система, металургійна галузь, концептуальний підхід, підприємство-виробник, підприємство-споживач.*

Keywords: *resource conservation, principles, system, steel industry, conceptual approach, manufacturer enterprise, consumer enterprise.*

Постановка проблеми. В умовах трансформації зовнішньоекономічних зв'язків України з РФ і зміцненням їх з країнами ЄС металургійна галузь стає стратегічним сектором промисловості національної економіки, а тому стимулювання стратегічних зрушень та виробничої модернізації на металургійних підприємствах має носити інтенсивний характер для досягнення соціо-еколого-економічного ефекту у суміжних галузях національної економіки – будівництві, машинобудуванні, дорожньо-транспортного комплексу, енергетиці – створення нових робочих місць. Це сприятиме формуванню передумов для стійкого економічного зростання країни у напрямку сталого та інклюзивного розвитку.

Визначені вектори на досягнення сталого та інклюзивного зростання національної економіки України вимагає формування концептуальних підходів до управління металургійною галуззю, а саме концептуальних підходів до стратегії її розвитку. Потенціал металургійної галузі у напрямку досягнення сталого та інклюзивного зростання пояснюється базисом галузі у виробничій сфері господарського комплексу України через те, що: є галуззю промисловості, яка забезпечує конструкційними матеріалами інші галузі; є структуроутворюючою галуззю у процесі урбанізації та підтримці системи життєзабезпечення виробництва і споживання металургійних підприємств у районах їх розміщення; є галуззю промисловості, що забезпечує збалансованість попиту і пропозиції у ресурсо- й природокористуванні; є галуззю промисловості, що впливає на екосистему.

Вектори зростання вимагають, передусім створення умов виробничо-господарської діяльності за рахунок підвищення макроекономічного зростання економіки галузі, регіону екологічно невиснажливим способом, забезпечення енергетичної безпеки і незалежності, підвищення рівня якості життя регіону, країни. У цьому контексті сьогодні управління металургійною галуззю як виробничо-господарської системи, в якій підприємства-виробники і підприємства-споживачі металургійної продукції у відтворювальному процесі ресурсів, сировини (первинної і вторинної), матеріалів і відходів за підтримки, стимулювання й регулювання державою, бізнесом, споживачами і громадськістю створюють ВВП та формують систему природо- та ресурсовикористання, доцільно розглядати через призму реалізації механізму управління процесом ресурсозбереження галузі. Актуалізується, насамперед, запровадження механізму управління процесом ресурсозбереження галузі як інструмент стратегічного управління процесом ресурсозбереження галузі.

Тому варто сформулювати концептуальні підходи розвитку металургійної галузі України в умовах реалізації механізму ресурсозбереження, яка може бути покладена в основу стратегії ресурсозбереження (енергозбереження) на підприємствах металургійної галузі України з метою досягнення високої конкурентоспроможності її продукції на світових ринках.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та концептуальні підходи до розуміння ресурсозбереження у галузях промисловості національної економіки та механізми реалізації ресурсозбереження на рівні галузі досліджувалися багатьма вченими та науковцями, зокрема: І. Ансофф, Р. Близький, Б. Буркінський, Д. Веклич, В. Григор'єв, С. Дорогунцев, М. Іванов, І. Іпполітова, О. Кроллі, Л. Лозовський, С. Мочерний, А. Оксанич, Я. Олійник, В. Подлесна, Б. Райзберг, І. Сотник, Е. Стародубцева, Р. Солоу, Г. Тейлор, Л. Хижняк та інші.

Постановка завдання. Сформульовано та обґрунтовано концептуальний підхід до стратегії розвитку металургійної галузі в умовах реалізації механізму управління процесом ресурсозбереження.

Виклад основного матеріалу дослідження. Металургійна галузь об'єднує підприємства, які послідовно здійснюють видобування, збагачення, металургійну переробку руд чорних і кольорових металів та нерудної сировини (флюсових і вогнетривких матеріалів), виробництво чавуну, сталі, кольорових і дорогоцінних металів, сплавів, прокатне виробництво, переробку вторинної сировини (металобрухту). Основними споживачами продукції металургійної промисловості є машинобудування, будівництво, транспорт [3].

Металургійне виробництво залишається провідною промисловістю України, яка дає поштовх розвитку інших галузей господарського комплексу України. Однак, ситуація у металургійній галузі складна і неоднозначна. Покращення у сфері виробництва та випуску продукції металургійної галузі, збільшення продукції металургійного циклу, особливо експорторієнтованої продукції, супроводжуються перешкодами та ризиками на шляху розвитку цієї галузі. Незважаючи на потужність виробничого циклу великих підприємств, високої ціни на ресурси, нераціональність видобутку та використання ресурсів знижує ефективність діяльності підприємств галузі, а тому й загрожує загалом виробничому циклу господарства країни на перспективу.

Ще однією перешкодою і ризиком щодо поступового зниження конкурентоспроможності підприємств металургійної галузі можна вважати той факт, що основні роботи з модернізації металургійної галузі України переважно проводилися на низьких технологічних переділах (підготовка сировини та виробництво напівфабрикатів). Очевидно, що українські металурги свідомо позиціонували себе як виробники напівфабрикатів та поспішали скористатися позитивною кон'юнктурою на світовому ринку. Тим більше, що високорозвинуті держави не прагнуть розміщувати на своїй території підприємства, які можуть зашкодити

стану навколишнього природного середовища. За цих умов стратегія українських металургів виявилася явно програшною [2, с. 4-5].

Тому необхідно мати такий механізм розвитку галузі, що забезпечить перехід від підтримки старих потужностей до розвитку на базі нових виробництв та змін в системі управління, які володіють потенціалом сталого (постійного, відтворювального, стійкого) розвитку. Зрозуміло, перехід до моделі сталого розвитку зажадає часу, але вже сьогодні потрібно створювати для нього певні умови, що робить за необхідне реалізацію механізму забезпечення сталого розвитку в системі управління металургійним підприємством [7, с. 43].

У цілому можна виокремити основні сфери проблем деформації у металургійному виробництві в Україні, які вимагають впровадження комплексних модернізаційних заходів за участю та підтримки держави, корпоративного сектору та громадськості: енергоємність виробництва, неефективне споживання паливно-енергетичних ресурсів; інноваційне та технологічне відставання оновлення виробничих та логістичних потужностей; зв'язок науки та виробництва; зношеність основних фондів; скорочення внутрішнього та іноземного інвестування галузі; неефективність управління виробничими потужностями; низький рівень продуктивності праці на металургійних підприємствах; доступ до бюджетного фінансування галузі та розвиток власних фондів; оподаткування підприємств галузі; забрудненість навколишнього середовища.

Визначені проблеми розвитку металургійної галузі вимагають розробки концептуальних підходів щодо модернізації виробничо-господарської діяльності на підприємствах галузі. Формулювання стратегічних цілей і завдань розвитку металургійної галузі та визначення напрямів управлінських рішень щодо їх виконання стають основою концептуальних засад.

Тому в умовах розвитку виробничо-господарської діяльності підприємств металургійної галузі на рівні управління процесом ресурсозбереження пропонується сформулювати концептуальний підхід до стратегії розвитку металургійної галузі в умовах реалізації механізму управління процесом ресурсозбереження (далі – Концептуальний підхід) (рис. 1). Концептуальний підхід встановлює стратегічну мету розвитку галузі щодо підвищення конкурентоспроможності металургійної галузі на внутрішньому та світовому ринках за умов її сталого та інклюзивного розвитку, а також створення комплексно-ефективної системи енергозбереження та системи забезпечення відтворювального процесу національної економіки за рахунок збереження продуктивних сил національної економіки й економіки регіонів. Реалізація поставлених стратегічних завдань відповідно до сформульованих принципів здійснюється шляхом впровадження організаційно-економічного механізму управління процесом ресурсозбереження.

Організаційно-економічний механізм управління процесом ресурсозбереження має базуватися на таких засадах: якісні зміни у динаміці використання виробничих ресурсів; зміна співвідношень у темпах зростання кінцевого продукту витрат живої та упередженої праці; досягнення за рядом видів ресурсів негативної прирестної ресурсоємності; зростання ресурсозберігаючого ефекту від застосування нової техніки і технологій; трансформацію витрат на природоохоронну діяльність у важливий фактор економічного зростання; активну зміну первинних матеріалів і ресурсів вторинними, створення індустрії переробки відходів виробництва і споживання [6, с. 26-27]; досягнення синергетичного ефекту від зміни первинних матеріалів і ресурсів вторинними.

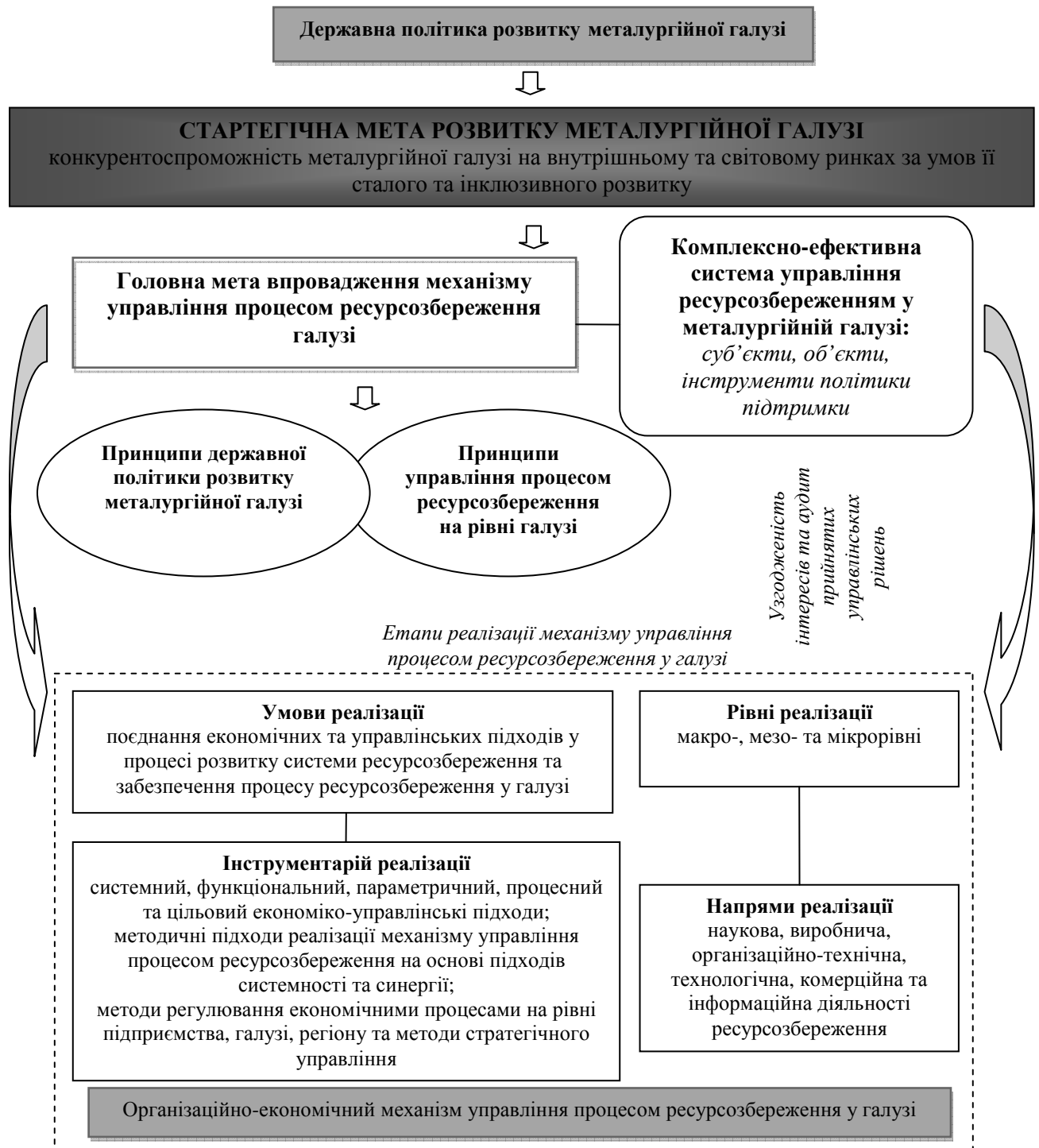

Рис. 1. Концептуальний підхід до стратегії розвитку металургійної галузі в умовах реалізації механізму управління процесом ресурсозбереження
(розроблено авторами)

Для досягнення *стратегічної мети розвитку металургійної галузі* у напрямку підвищення її конкурентоспроможності на внутрішньому та світовому ринках за умов її сталого та інклюзивного розвитку, зокрема професор А. Пилипенко [5] пропонує стратегічні заходи розвитку підприємств металургійної галузі (табл. 1) на внутрішньому й зовнішньому ринках у напрямках встановлення на державному рівні цільових показників розвитку гірничо-металургійного комплексу та металоспоживчих галузей та визначення потенціалу та місткості внутрішнього ринку металопродукції.

Таблиця 1.
Стратегічні напрями та заходи розвитку металургійної галузі

Стратегічні напрями	Стратегічні заходи
Стимулювання розвитку конкурентного середовища	<ul style="list-style-type: none"> – максимальне використання наявних конкурентних переваг України в галузі виробництва металопродукції; – створення економічних умов прискореного оновлення та модернізації основних виробничих фондів для підвищення енергоефективності, конкурентоспроможності його продукції
Державна підтримка та інституційне забезпечення	<ul style="list-style-type: none"> – використання можливостей державного впливу шляхом розроблення та введення в дію законодавчої бази, спрямованої на: створення умов для розвитку внутрішнього ринку металопродукції та забезпечення потреб України власною металопродукцією; – забезпечення балансу інтересів держави, бізнесу і суспільних інститутів, зацікавлених у стійкій роботі комплексу; – реалізація державної політики протекціонізму у сфері зовнішньоекономічної діяльності, підтримки вітчизняного товаровиробника
Структурна модернізація виробництва	<ul style="list-style-type: none"> – диверсифікація виробництва та оптимізація його структури в результаті збільшення номенклатури нових сортamentів, зокрема електроплавильного виробництва сталі, виробництва спеціальних сталей і сплавів, титанових сплавів та прокату, алюмінієвої фольги, створення нових видів цирконієвої продукції, наприклад для енергоустановок з прямим перетворенням енергії палива в електричну, збільшення обсягів випуску прокату і труб з антикорозійним покриттям, каліброваного прокату, гнутих профілів, а також труб для тепловиділяючих елементів АЕС; – координація планів розвитку металургійних підприємств із стратегіями розвитку інших галузей промисловості України
Ресурсо- та енергозбереження	<ul style="list-style-type: none"> – зменшення енергетичних і матеріальних витрат на виробництво продукції та поліпшення екологічного стану довкілля; – концентрація ресурсів на вирішенні пріоритетних задач, організація державного регулювання щодо оптимального використання наявних людських, матеріальних, сировинних та енергетичних ресурсів; – організація державного регулювання щодо оптимального використання наявних матеріальних, сировинних та енергетичних ресурсів країни; розроблення та удосконалення законодавчо-нормативної бази з організації пошукових і фундаментальних науково-дослідних робіт загальнодержавного та загальногалузевого призначення; – введення стандартів енерго- та ресурсозатратності, контроль шкідливих викидів
Інноваційно-інвестиційна підтримка	<ul style="list-style-type: none"> – створення сприятливих умов для реалізації інноваційно-інвестиційної моделі розвитку галузі; – сприяння залученню зовнішніх та внутрішніх інвестицій для модернізації металургійної галузі, поліпшення екологічного стану довкілля у регіонах розташування гірничодобувних та металургійних підприємств; – розвиток технічного та технологічного рівнів металургійного виробництва відповідно до світового рівня
Науковий розвиток	<ul style="list-style-type: none"> – державна підтримка науково-технічного потенціалу країни, фундаментальних та прикладних досліджень, спрямованих на науково-технічне забезпечення інноваційного розвитку, поліпшення стану охорони праці та промислової безпеки; – залучення вітчизняного наукового потенціалу до визначення принципів державного регулювання вирішення системних питань, що впливають на розвиток галузі; – фінансова підтримка наукових досліджень, спрямованих на підвищення технічного рівня гірничо-металургійної галузі

Систематизовано за матеріалами [5]

Для вирішення проблем в металургійній галузі, однією з головних залишається висока енергоємність, та досягнення стратегічної мети розвитку металургійної галузі має забезпечуватись узгодженими діями всіх зацікавлених суб'єктів та здійснюватись при дотриманні визначених *принципів* державної політики розвитку металургійної галузі:

- пріоритетність забезпечення сталого та інклюзивного розвитку реального сектору національної економіки;
- прозорість державного регулювання реального сектору, зокрема металургійної галузі;

- стабільність енергетичної політики у реальному секторі;
- лібералізація відносин на сировинних ринках металургійної галузі, недискримінаційність ціноутворення;
- гарантування доступу до сировинних ринків та енергетичного ринку;
- сприяння конкуренції, незалежність регуляторів сировинних ринків, реальна дія антимонопольного законодавства, регулювання діяльності природних монополій;
- децентралізація управлінських рішень щодо ресурсокористування та природокористування;
- пріоритетність інноваційно-технологічного розвитку підприємств металургійної галузі;
- інтеграція реального сектору України в європейський економічний простір та європейську систему забезпечення енергетичної безпеки.

Концептуальний підхід розвитку металургійної галузі України в умовах реалізації механізму ресурсозбереження передбачає, що принципи консолідації, диференціації, диверсифікації, ресурсомісткості, еквівалентності, рівності, об'єктивності, збалансованості у сфері управління процесом ресурсозбереження в металургійній галузі не мають суперечити принципам державної політики розвитку металургійної галузі, а повинні реалізовувати їх.

Перед вітчизняними виробниками металопродукції постає нелегке завдання: зробити свою продукцію конкурентноздатною на світовому та внутрішньому ринках. Найбільш актуальною для металургійного комплексу є проблема розвитку ринку внутрішнього споживання металу. Що стосується зовнішнього ринку, то зазначимо, що зберегти провідні позиції на світовому ринку можна лише завдяки впровадженню енергозощадних технологій, економії матеріалів, скорочення кількості відходів виробництва, випуску спеціалізованої, наукомісткої продукції [4, с. 49].

В рамках Концептуального підходу ресурсозбереження (енергозбереження) на підприємствах металургійної галузі, як стратегічний напрям та заходи розвитку металургійної галузі на внутрішньому й зовнішньому ринках, пропонуємо розглядати з позиції системи заходів щодо досягнення економічного ефекту від операційної діяльності підприємства та екологічного ефекту від мінімізації негативного техногенного впливу підприємства на навколишнє середовище за принципом формування прибутку та енергоефективності галузі.

Для досягнення головної мети впровадження механізму управління процесом ресурсозбереження галузі щодо створення комплексно-ефективної системи ресурсозбереження (енергозбереження) та системи забезпечення відтворювального процесу національної економіки за рахунок збереження продуктивних сил національної економіки й економіки регіонів у металургійній галузі (на макро-, мезо- та макрорівнях реалізації механізму) доцільно сформулювати та запровадити комплекс заходів поетапно.

Комплексно-ефективна система у сфері управління процесом ресурсозбереження металургійної галузі (рис. 2) передбачає формування взаємозв'язків між суб'єктами та об'єктами галузі. Пропонується формування взаємозв'язків між підприємством-виробником продукції металургійної галузі, яке функціонує на основі відтворювального процесу продуктивних сил національної економіки – ресурсів, сировини та матеріалів, та підприємством-споживачем металопродукції/вторинної сировини/відходів від підприємства-виробника. Підприємство-споживач може бути суб'єктом металургійної або суміжної до неї галузі. Такий взаємозв'язок дозволяє за рахунок ресурсозберігаючих технологій зберегти продуктивні (вичерпні) сили національної економіки й економіки регіону та досягти синергетичного ефекту у виробництві продукції й отриманні прибутку, валового внутрішнього продукту або валового регіонального продукту. Ефективність співпраці підприємств визначається функціонуванням Інноваційно-технологічним інвестиційним Фондом безпеки, головною метою створення якого полягає у цільовому фінансуванні інноваційного оновлення та технологічної модернізації підприємств, а також стимулюванню впровадження ресурсозберігаючих технологій. Також діяльність Фонду передбачає інвестування проектів ресурсозбереження та енергетичної безпеки на підприємствах.

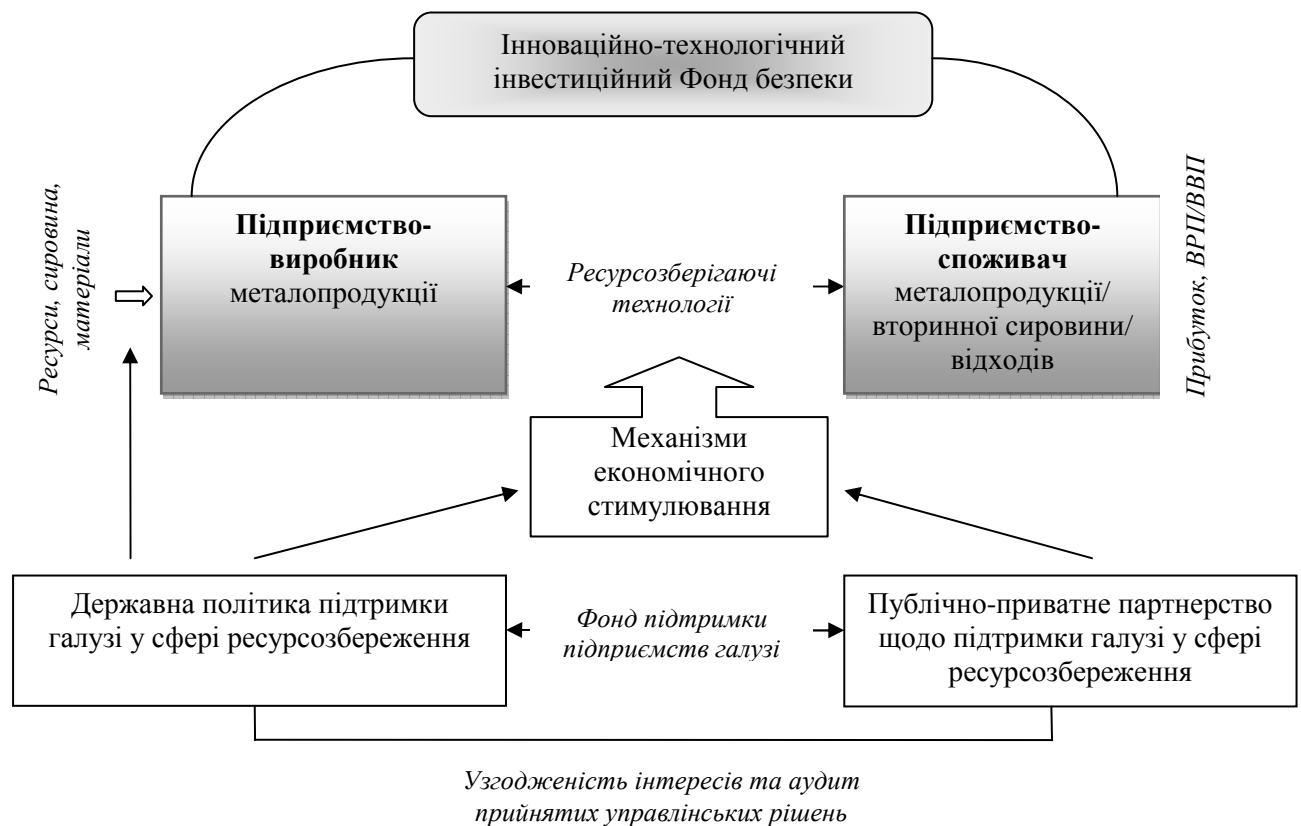

Рис. 2. Комплексно-ефективна система ресурсозбереження (енергозбереження) та система забезпечення відтворювального процесу національної економіки за рахунок збереження продуктивних сил національної економіки й економіки регіонів у металургійній галузі
(розроблено авторами)

Іншим суб'єктом металургійної галузі виступає держава, яка шляхом інструментів та принципів державної політики підтримки галузі у сфері ресурсозбереження регулює діяльність підприємств металургійної чи суміжних з нею галузей у відтворювальному процесі продуктивних сил промисловості національної економіки. Діяльність держави у напрямку управління процесом ресурсозбереження у металургійній галузі узгоджується з інтересами суб'єктами публічно-приватного партнерства, представленого корпоративним сектором та громадськістю. Загалом така співпраця направлена на аудит прийнятих управлінських рішень обох сторін управління галуззю.

Такий підхід етапності реалізації механізму управління процесом ресурсозбереження галузі в рамках Концептуального підходу забезпечує послідовність політик (екологічної, енергетичної) державної підтримки ресурсозбереження (енергозбереження) щодо досягнення довгострокових цілей та гнучкість у застосуванні конкретних організаційно-економічних механізмів управління процесом ресурсозбереження (економічного стимулювання впровадження ресурсозберігаючих технологій, інноваційно-інвестиційного забезпечення, стимулювання екологізації шляхом інструментів оподаткування тощо) відповідно до реального стану металургійної галузі та її суміжних галузей народного господарства національної економіки України.

1) Етап реанімування. Передбачається завершення державних програм та проектів щодо впровадження ресурсозберігаючих технологій, енергозаміщення, екологізації виробництва відповідно до чинних стандартів, норм та правил управлінської, господарської діяльності (особливо це стосується регіонального розрізу). На цьому етапі *головним завданням* має стати формування нових моделей функціонування ринків ресурсів, сировини, матеріалів та відходів та перехід до безпосередніх довірливих відносин між виробниками та споживачами ресурсів на основі ринкового ціноутворення.

Вирішення завдання на цьому етапі дасть можливість реалізувати економічну складову (досягнення економічних ефектів) процесу ресурсозбереження – результати від досягнення ресурсоефективності, ресурсозабезпеченості та ресурсомісткості галузі, а також сформувати нову систему взаємовідносин між підприємствами-виробниками та підприємствами-споживачами металопродукції та ресурсів галузі.

2) Етап модернізації та публічно-приватного розвитку. Передбачається завершення соціально-економічних перетворень на рівні підприємств (технологічної переоснащеності), на регіональному рівні (посилення кластеризації), на національному рівні (створення свободи доступу до енергоресурсів та запровадження протекціоністських заходів до вітчизняного виробника), трансформації економічних відносин у

напрямку підвищення відповідальності та зацікавленості суб'єктів господарювання в ефективності діяльності. На цьому етапі *головним завданням* має стати регуляція ринків сировини, матеріалів та відходів та збільшення повноважень та відповідальності регіональних, місцевих органів влади за результати життєдіяльності громад.

Вирішення завдання на цьому етапі дасть можливість реалізувати управлінську складову процесу ресурсозбереження – ефективність виконання ресурсозбережних заходів у системі управлінських функцій на таких рівнях управління економічними системами як держава, регіон та підприємство

3) Етап інтеграції та технологічного оновлення. Передбачається формування інтегрованих структур на рівні підприємств металургійної галузі з метою реалізації механізму управління процесом ресурсо- та енергозбереження, посилення міжрегіональних та міжгалузевих зв'язків на підприємствах у рамках інтеграції України в європейський господарський комплекс та енергоринок відповідно до єдиних правил. На цьому етапі *головним завданням* має стати формування системи державної підтримки науково-технологічного та інноваційного розвитку процесу ресурсо- та енергозбереження з метою забезпечення енергетичної безпеки галузі, підвищення конкурентоспроможності національного металовиробника на світових ринках.

Вирішення завдання на цьому етапі дасть можливість повністю реалізувати механізм процесу ресурсозбереження на основі принципів та напрямів.

Практична реалізація Концептуального підходу має бути заснована на підході стратегічного планування, що дасть можливість реалізувати поставлені стратегічні цілі та завдання поетапно. Саме принципи та методи стратегічного планування відображають послідовність, наступність і цільовий характер прийняття суб'єктами управлінських рішень щодо поставлених Концептуальним підходом завдань. Перспективність Концептуального підходу проявляється у розробці стратегії управління процесом ресурсозбереження у металургійній галузі.

Актуально, що до розробки стратегії управління процесом ресурсозбереження у металургійній галузі варто долучити регіональний інститут з координації та консолідації дій суб'єктів рівнів управління галуззю. Так, функціонування Координаційних центрів з соціо-еколого-економічних зв'язків та енергозбереження (далі – КЦСЄЕЗ) між підприємствами гірничо-металургійного комплексу на рівні громад дасть можливість реалізувати комплексно-інтегрований підхід реалізації механізму управління процесом ресурсозбереження в металургійній галузі. КЦСЄЕЗ можуть стати дорадчими органами обласних органів виконавчої влади щодо моніторингу енергозбереження, енергетичної безпеки та впровадження ресурсозберігаючих технологій та залучення інвестицій для збереження та відновлення ресурсного потенціалу регіону. КЦСЄЕЗ мають керуватися статутом, затвердженим громадою. Основними завданнями КЦСЄЕЗ у рамках стратегічного планування можуть визначатися:

1) сприяння процесу розвитку зв'язків між підприємствами гірничо-металургійного комплексу та громадою у процесі стратегічного планування, розробки та реалізації програм і проектів місцевого розвитку, моніторингу та реалізації політики ресурсозбереження (енергозбереження) місцевими й обласними органами виконавчої влади;

2) участь у розробці та встановленні нормативів і стандартів з використання ресурсозберігаючих технологій на підприємствах гірничо-металургійного комплексу; розподілі регіонального та місцевого бюджетів у напрямку інвестування в ресурсозбережні комплекси та очисні споруди; встановленні нормативів і стандартів викидів підприємствах гірничо-металургійного комплексу;

3) координація фінансування громад шляхом контролю виконання місцевих бюджетів органами місцевої та обласної влади; допомога донорським організаціям у реалізації програм та проектів із впровадження ресурсозберігаючих технологій.

Передбачається, що даний інститут функціонує на принципах самозабезпечення та самофінансування за рахунок донорського фінансування (внутрішніх інвестицій галузі чи суміжних, іноземних інвестицій, грантів, державних та приватних кредитів т.п., окрім відрахувань з місцевого чи регіонального бюджетів, що забезпечує фінансову незалежність інституту).

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Для вирішення проблем, які призвели до деформації виробничо-господарської системи металургійної галузі та необхідності впровадження модернізаційних заходів, у сферах високої енергоємності виробництва, неефективного споживання паливно-енергетичних ресурсів; інноваційного та технологічного відставання оновлення виробничих та логістичних потужностей; порушенні зв'язку науки та виробництва; зношеності основних фондів; скорочення внутрішнього та іноземного інвестування галузі; неефективності управління виробничими потужностями; низького рівня продуктивності праці на металургійних підприємствах; складного доступу до бюджетного фінансування галузі та розвитку власних фондів; високого оподаткування підприємств галузі; високої забрудненості навколишнього середовища пропонується реалізувати Концептуальний підхід розвитку металургійної галузі України в умовах реалізації механізму ресурсозбереження на довгострокову перспективу.

У рамках державної політики підтримки металургійної галузі виявлені стратегічні заходи її розвитку у напрямках стимулювання розвитку конкурентного середовища; державної підтримки та інституційного забезпечення; структурної модернізації виробництва; ресурсо- та енергозбереження; інноваційно-інвестиційної підтримки; наукового розвитку. Виявлені стратегічні завдання розвитку металургійної галузі вимагають формулювання та дотримання принципів державної політики підтримки металургійної галузі, які мають

узгоджуватися із принципами відповідно до запропонованого Концептуального підходу до стратегії розвитку металургійної галузі України в умовах реалізації механізму ресурсозбереження.

Життєздатність розробленого Концептуального підходу забезпечується комплексно-ефективною системою ресурсозбереження (енергозбереження) та системи забезпечення відтворювального процесу національної економіки за рахунок збереження продуктивних сил національної економіки й економіки регіонів у металургійній галузі та організаційно-економічного механізму управління процесом ресурсозбереження на підприємствах металургійної галузі. При цьому запропонована комплексно-ефективна система та організаційно-економічний механізм мають реалізовуватися поетапно. Ефективність реалізації Концептуального підходу залежить від правильного застосування технологій стратегічного планування.

Література.

1. Економічна статистика [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
2. Корінев В. Л. Забезпечення сталого розвитку металургійної бази вітчизняної економіки / В. Л. Корінев // Сталий розвиток економіки. Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2012. – № 4 (14). – С. 3-7.
3. Літучий С. Ю. Основні тенденції розвитку металургійної галузі України [Електронний ресурс] / С.Ю. Літучий. – Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=69225>.
4. Ніколаєнко Д. В. Стратегія комплементарного розвитку металургійної галузі України : дис. ... канд. екон. наук: 08.00.03 / Д. В. Ніколаєнко; [ПВНЗ «Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля»]. – Дніпропетровськ, 2015. – 226 с.
5. Пилипенко А. А. Стратегічні напрями розвитку металургійної галузі [Електронний ресурс] / А. А. Пилипенко // Ефективна економіка. – 2014. – № 1. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2014_1_59.
6. Сотник І.М. Економічні основи ресурсозбереження / І.М. Сотник. – Суми : Університетська книга, 2013. – 230 с.
7. Dyllick Thomas Integriertes Umweltmanagement / Dyllick Thomas, Hummel Johannes. – Ein Ansatz im Rahmen des St. Galler, 1996. – 43 S.

References.

1. The official site of State Statistics Service of Ukraine (2017), “Economic statistics”, available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Koriniev, V.L. (2012), “Ensuring sustainable development of the metallurgical base of the domestic economy”, *Stalyi rozvytok ekonomiky*, vol. 4 (14), pp. 3–7.
3. Lituchiy, Ye.Yu. (2013) “Main trends in steel industry in Ukraine”, available at: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=69225> (Accessed 21 May 2013).
4. Nikolayenko, D.V. (2015), “The strategy of complementary development of steel industry in Ukraine”, Abstract of Ph.D. dissertation, Economics and Management of National Economy, Alfred Nobel University of Dnipropetrovsk, Dnipropetrovsk, Ukraine.
5. Pylypenko, A.A. (2014), “Strategic directions of steel industry development”, *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 1, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua> (Accessed 10 Jan 2014).
6. Sotnyk, I.M. (2013), *Ekonomichni osnovy resursozberezhennia* [Economic grounds of resource conservation], Universtyetska knyga, Sumy, Ukraine.
7. Dyllick, Thomas and Hummel, Johannes (1996) *Integriertes Umweltmanagement*, Ein Ansatz im Rahmen des St. Galler, München/Wien, Oldenbourg, Deutschland.

Стаття надійшла до редакції 14.12.2015 р.